

До
Министъра на правосъдието на РБ

С Т А Н О В И Щ Е

От: фондация „Сингъл Степ“
представявана от г-жа Николета Габровска
info@singlestep.bg
Относно: ЗИД на ЗЗДН от 13.01.2021г.

Уважаема г-жо Ахладова,

Фондация "Сингъл Степ" е регистрирана преди 4 години в София по Закона за юридическите лица с нестопанска цел в обществена полза. Мисията на Сингъл Степ е да подпомогне, мотивира и овласти младежи от ЛГБТИ („лесбийки, гей, бисексуални, транс и интерсекс“) общността, техните родители, приятели и съмишленици, в процеса на самоосъзнаване, разкриване и утвърждаване на сексуалната им ориентация и полова идентичност. Конкретните дейности за осъществяване на мисията включват: телефонна линия за подкрепа, онлайн чат, общностен център за лични консултации с психолог и адвокат, групи за взаимопомощ, както и пространство за социални събития.

По повод на публикуваните на 13.01.2021г от Министерство на правосъдието проекто-изменения в Закона за защита от домашното насилие (ЗЗДН), бих искала да изразя своето **положително** становище относно замяната на израза „фактическо съпружеско съжителство“ с фактическо съжителство и въведената дефиниция на фактическо съжителство.

Въвеждането в ЗЗДН на автономна дефиниция на фактическо съжителство се налага от факта, че по конкретни казуси, съдиите тълкуват действащия израз

„фактическо съпругеско съжителство“ като синоним на „брак“ по смисъла на чл. 46 от Конституцията. Например, на 07.10.2014 г. Софийски районен съд, 83 с-в, отхвърли молба за защита, подадена от жена срещу нейната партньорка (молба № 8100486/02.10.2014г), като недопустима, с мотива, че молителката не е сред лицата, активно легитимирани да търсят защита по ЗЗДН: *„От изложените от молителката твърдения е видно, че молителката и ответника са от един и същи пол. Нашето законодателство признава единствено брачен съюз между мъж и жена, респективно фактическо съпругеско съжителство може да има само между мъж и жена“*. В резултат на постановения отказ от защита, е подадена жалба в Европейския съд по правата на човека с оплакване от структурен проблем в страната, а именно - съществуващият към момента в ЗЗДН израз „фактическо съпругеско съжителство“, който няма законова дефиниция и който съдиите тълкуват като приравнен на брака, лишава от защита хомосексуалните лица и техните деца, преживяващи домашно насилие.¹

Замяната на „фактическо съпругеско съжителство“ с „фактическо съжителство“ цели именно да разграничи ясно партньорството от брака, като различни институти на правото. Ако ЗЗДН дефинира новия термин „фактическо съжителство“ като връзка между „жена“ и „мъж“², то тогава няма да има никаква разлика със сега действащото положение и проекто-измененията се обезсмислят. ЗЗДН няма да може да се прилага еднакво спрямо всички български граждани – както е и по настоящем. Законът ще има частично приложение в полза на гражданите с хетеросексуална ориентация и ще остане неприложим за гражданите с хомосексуална ориентация. Това би било пряка дискриминация и директно нарушение на международни споразумения, по които България е страна. От друга страна, предложената нова дефиниция поставя лицата с хомосексуална ориентация в еднакво благоприятна позиция като тези с хетеросексуална ориентация, при упражняването на предвидените в ЗЗДН права, и това гарантира еднакво третиране по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация във връзка с чл. 32, ал. 1 от Конституцията на РБ, който гласи:

„Всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот“.

¹ДОКЛАД от изследване по проект за повишаване чувствителността срещу домашното насилие и насилието при излизане на срещи срещу лесбийки, бисексуални и транс жени, 2016 г. <https://bilitis.org/portfolio/doklad-nasilie-lgbti-zheni/>

² Думите „жена“ и „мъж“ също нямат законови дефиниции.

Сегашното изключване на хомосексуалните български граждани от обхвата на ЗЗДН нарушава международни договори за правата на човека - Член 17 във връзка с Член 26 от Международния пакт за граждански и политически права и Член 8 във връзка с Член 14 от КЗПЧОС - и би било в разрез със задълженията, които Република България е поела като пълноправен член на Европейския съюз. Конкретен пример за нарушение на Член 8 във връзка с Член 14 от КЗПЧОС чрез изключване на хомосексуални лица от обхвата на даден закон е публикуван на български език в „Наръчник по европейско право в областта на дискриминацията“, издание на Агенцията на Европейския съюз за основните права, от 2018 г.³ - делото *Karner срещу Австрия* на ЕСПЧ. Това дело се отнася до тълкуване на национален законодателен акт (дъл 14 от Закона за наемите), който дава право на роднини или „житейски партньори“ да встъпят автоматично в правата и задълженията на починал наемател по договор за наем. Жалбоподателят е съжителствал със своя партньор, който е бил страна по договор за наем, и е починал. Националните съдилища са се произнесли, че тълкуваната законодателна разпоредба не се прилага към хомосексуалните двойки, макар че тя обхваща хетеросексуалните двойки, съжителстващи без брак. Правителството е потвърдило, че е налице различно третиране, основано на сексуална ориентация, но е изтъкнало, че това различно третиране е обосновано, за да бъдат защитени лицата, съжителстващи в традиционни семейства, от загуба на жилищата им. ЕСПЧ е изтъкнал, че защитата на традиционното семейство може да е легитимна цел, но **„свободата на преценка [...] е тясна [...] в случаите, когато е налице различно третиране, основано на пол или сексуална ориентация“**. ЕСПЧ констатира наличие на дискриминация, тъй като държавата би могла да предприеме мерки за защита на традиционното семейство, без да поставя хомосексуалните двойки в толкова неблагоприятно положение.

Подчертавам, че предметът на дейност на ЗЗДН не са брачните отношения и този закон няма за цел да защитава правото на брак, по смисъла на чл. 46 от Конституцията и Член 12 от КЗПЧОС. ЗЗДН урежда реда за издаване на ограничителна заповед срещу насилника в едно домакинство. Това домакинство може да се състои от различни членове – деца, внуци, баби, дядовци, братя, сестри и други роднини и близки. Проучване сред ЛГБТИ хората в България през ноември 2020 г.⁴ беше

³ <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/handbook-european-law-non-discrimination>

⁴ <https://bilitis.org/portfolio/prouchvane-sred-lgbti-horata-v-balgariya/>

извършено сред 420 респондента, 96% от които се определиха като не-хетеросексуални. От тях, 39% посочиха, че отглеждат деца в домакинството си. По силата на ЗЗДН, децата навършили 14 години имат право самостоятелно да подадат молба за защита, когато лично са пострадали от насилие. В този смисъл, ако дефиницията на фактическо съжителство е ограничена до хетеросексуални двойки, не всички деца ще бъдат обхванати от действието на ЗЗДН. Децата, които се отглеждат от еднополови двойки, няма да имат право на защита, защото съдът ще отхвърли молбата им като недопустима на процедурно основание. Това представлява директно произтичащо от закона, недопустимо поставяне на едни деца в по-неблагоприятно положение в сравнение с други деца, по признак семейно положение.

На последно място, дефинирането на фактическо съжителство чрез полово неутрални думи („две пълнолетни лица“) е международноправно задължение на българското Правителство, което произтича от юриспруденцията на Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените, по български дела заведени от жертви на домашно насилие. В решението *С.Л. с/у България* (цитирано по-горе) параграф 7.15 (b) (ii), Комитетът дава следното указание към България:

„бързо да измени своето законодателство и, ако е нужно, своите конституционни разпоредби, за да ги приведе в пълно съответствие с Конвенцията [за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените] и международните стандарти по права на човека, включително Общи препоръки № 19 и № 35 и Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие“.

27.01.2021 г.

С уважение:

Николета Габровска

